

El repte/rapte d'Europa

Miquel CANDEL (Facultat de Filosofia. Universitat de Barcelona)

Una de les primeres visions modernes d'una Europa unida, sense duanes i amb una economia integrada, apareix en l'obra d'Adolf Hitler *Mein Kampf*. Després de la guerra provocada pel mateix dictador alemany, seran el francès Jean Monnet i el luxemburguès Robert Schuman els impulsors de la Comunitat Europea del Carbó i de l'Acer que donarà lloc, uns anys més tard, al Tractat de Roma i al procés ulterior que ha abocat a la constitució de l'actual Unió Europea. Podríem dir que la història de la Unió segueix un esquema simètric: la idea dels pares d'Europa era que la unió econòmica duria, pas a pas, a la unió política. Ara, en canvi, amb el Tractat de Lisboa, es pot dir que els somnis d'unió política, que van arribar al seu punt culminant sota la presidència de Jacques Delors, s'han esvaït per donar pas a una unió purament i estrictament econòmica, on el paper del Parlament, per bé que reforçat respecte a èpoques anteriors, dista enormement de ser el que correspon a un autèntic òrgan legislatiu.

Aquesta involució economicista d'Europa és tant més greu quant que ha arrabassat als Estats el control efectiu de les seves economies nacionals mitjançant la concentració de l'autoritat monetària en el Banc Central Europeu. Això, junt amb el tarannà cada cop més mercantilista de la Comissió Europea, presidida per un ex-maoïsta convertit a l'ortodòxia neoliberal, ha dut a l'actual situació en què la màxima preocupació dels dirigents europeus, lluny de ser la lluita contra l'atur, és la reducció del dèficit públic, amb conseqüències prou conegudes en països com ara els Estats bàltics, Grècia, Espanya i, darrerament, Irlanda. Sembla, doncs, que el repte assumit en endegar la construcció europea no

ha trobat finalment més sortida que la de deixar-se arrossegar per l'onada globalitzadora que tot ho subordina a la lliure circulació de capitals en cerca del màxim rendiment en el més curt termini. La qual cosa es tradueix en el fet que el model socio-econòmic europeu sorgit en la postguerra, allò que alguns varen denominar «capitalisme renà», ha anat desvirtuant-se fins al punt de resultar difícilment discernible del model capitalista anglo-saxó. És, per tant, grotesc que, quan es tracta de justificar el Tractat de Lisboa, que blinda aquesta política econòmica privatista i desreguladora a ultrança, es digui que això situa Europa en millors condicions per competir amb els Estats Units. Perquè el cert és que, tal com ho va demostrar el contagi immediat de la crisi immobiliària nordamericana, Europa fa temps que va ser segrestada pel Zeus que habita, no al cim de l'Olimp, sinó a la riba del Potòmac.

Segrestada, en primer lloc i de manera literal, durant la guerra freda, per les tropes nordamericanes, d'una banda, i les soviètiques de l'altra. Segrestada després culturalment per les formes musicals, el cinema i els hàbits alimentaris i de vestir procedents del nou continent. Segrestada ara i posada al servei, mitjançant l'OTAN, de les aventures imperials dels EUA a l'Iraq i l'Afganistan. Però el problema no és el rapté en si mateix com acte de força aliena. El problema és l'alienació interior de la cultura europea, que ha fet seus tots els pretesos valors del segrestador, tant els que ho són realment (v.g.: gran part del cinema made in Hollywood o part important de la filosofia analítica), com d'altres molt més dubtosos (des dels *jeans* fins a l'hamburguesa amb ceba i des del culte a l'MBA fins a la progressiva substitució, al registre civil, dels Jordi, Anna i Montse pels Kevin, Jèssica i Vanessa).

Tant de bo la crisi actual servís, en petita compensació pels mals que comporta, per a recuperar alguns dels valors de la tradició europea que l'hegemonia americana ha relegat a l'oblit. No és probable, però és possible.